

1. INTRODUCCIÓ

Els municipis amb representació al I Congrés Internacional de Ciutats Educadores, celebrat a Barcelona l'any 1990, entre ells la ciutat de Lleida, van recollir en la Carta inicial els principis bàsics per a l'impuls educatiu de la ciutat. Partien del convenciment que el desenvolupament dels seus habitants no es pot deixar a l'atzar. La Carta es va revisar al III Congrés Internacional (Bolonya, 1994), al VIII Congrés (Gènova, 2004) i l'any 2020 per a adaptar els seus plantejaments als nous reptes i necessitats socials. Aquesta Carta es fonamenta en la Declaració Universal de Drets Humans (1948); en la Convenció Internacional sobre l'Eliminació de totes les Formes de Discriminació Racial (1965); en el Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals (1966); en la Convenció sobre els Drets de l'Infant (1989), en la Declaració Mundial sobre Educació per a Tothom (1990); en la 4a Conferència Mundial sobre la Dona, celebrada a Pequín (1995); en la Declaració Universal sobre la Diversitat Cultural (2001); en la Carta Mundial pel Dret a la Ciutat (2005); en la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (2006); en l'Acord de París sobre el Clima (2015) i en l'Agenda 2030 de Desenvolupament Sostenible (2015).

Una Ciutat Educadora té personalitat pròpia, integrada en el país on està situada. Per tant, la seva identitat és interdependent respecte de la del territori del qual forma part. És també una ciutat que es relaciona amb el seu entorn, amb altres nuclis urbans del seu territori i els medis rurals que l'envolten i amb ciutats d'altres països. **El seu objectiu constant serà aprendre, innovar, compartir i, per tant, enriquir i fer més segura i digna la vida dels seus habitants.** La ciutat educadora ha d'exercitar i desenvolupar la seva funció educadora de manera paral·lela a les tradicionals (econòmica, social, política i de prestació de serveis). **I per fer-ho necessita d'un marc teòric que guï la seva actuació.**

L'educació transcendeix els murs de l'escola per a impregnar tota la ciutat. Amb una atenció especial a la formació, la promoció i el desenvolupament de totes les persones de qualsevol edat. Vol respondre a les seves necessitats formatives a cada moment i en qualsevol aspecte de la seva vida.

Aquesta EDUCACIÓ comença a la infantesa, però no s'acaba mai ni es redueix a la capacitat laboral o professional. Una educació al llarg de tota la vida tracta de mobilitzar les consciències per a conciliar llibertat amb responsabilitat, desperta el sentit d'interdependència entre les persones i compta amb la natura com a manera d'habitar la ciutat i el planeta. Aquesta EDUCACIÓ, fomenta la reflexió i el pensament crític, la capacitat de comprensió de problemes complexos, anima la participació corresponsible en el disseny i desenvolupament de polítiques, imagina i promou maneres de viure que no suposin la destrucció del territori ni la desigualtat entre les persones.

Les raons que justifiquen aquesta funció educadora són d'ordre social, econòmic i polític, orientades sobretot a un projecte d'ordre cultural i formatiu eficient i convivencial.

Aquests són els **grans reptes del segle XXI**:

- En primer lloc, **“invertir” en l’educació, en cada persona, de manera que aquesta persona sigui cada cop més capaç de reflexionar, expressar, afirmar i desenvolupar el seu propi potencial humà amb la seva singularitat, creativitat i responsabilitat.**
- En segon lloc, **promoure condicions de plena igualtat perquè totes les persones es puguin sentir respectades i ser respectuoses**, capaces de dialogar i d’escoltar activament.
- En tercer lloc, **conjuguar tots els factors possibles perquè es pugui construir, ciutat a ciutat, poble a poble, una veritable societat del coneixement sense exclusions.**
- I en quart lloc, **aprendre i desenvolupar consciència comunitària** i habilitats per a organitzar la vida en comú en condicions d’igualtat i justícia.

El Projecte Educatiu de Ciutat (PEC) és un instrument que ha de permetre a l’Ajuntament tenir un full de ruta per incloure a la ciutadania i les administracions en una dinàmica de sinèrgies compartides per tal de desenvolupar les accions que han de fer de la nostra ciutat una Ciutat estructuralment Educadora.

Per redactar aquest document, no partim de zero, hem revisat tots els documents que la Paeria ha anat generant a través del concurs de tots els partits polítics des de 1990 i de la participació de les diferents associacions, entitats i la ciutadania en general, sense oblidar la pròpia experiència de més de vint anys com a Ciutat Educadora. Així mateix, s’han dut a terme entrevistes en profunditat, entrevistes documentals i focus grup, per complementar i contrastar la informació i el contingut que s’anava elaborant paulatinament.

El PEC formula els vectors de tot això, per intervenir en la inclusió ciutadana i una educació que ha d’integrar i articular elements de convivència, igualtat i equitat, inserció laboral, els nous sistemes de comunicació, la interculturalitat, les relacions intergeneracionals i la sostenibilitat.

Amb el PEC es posa de manifest la realitat de l’educació ciutadana en la vida pública local (social) des d’una posició empírica i realista, en relació amb les innumerables possibilitats educatives que es poden implantar en els mecanismes de desenvolupament municipal.

Les anàlisis i debats realitzats ofereixen un coneixement real i actual sobre la situació de l’educació a la ciutat de Lleida, i l’oportunitat de presentar un PEC que resulti inspirador, capaç d’orientar accions futures.

I és que l’educació, com a socialització, no té lloc únicament al sistema educatiu formal, tot i que aquest sigui un element molt important del procés educatiu a les societats modernes. L’educació té lloc també en altres àmbits, en altres situacions, a la comunitat.

La ciutat és un lloc, un espai, una xarxa de relacions que s'identifica com a comunitat de persones que promou i participa en situacions d'educació formal, l'educació no formal i fins i tot, de l'educació informal quan promou activitats lúdiques i de cohesió i convivència en general, que no necessàriament estan pensades en primer lloc per educar, però que són elements educadors també de primer ordre.

L'educació és, fonamentalment, socialització, i, en aquest sentit, aprenentatge i desenvolupament de la solidaritat social. Els processos de socialització tenen lloc al llarg de tota la vida i signifiquen la inclusió social a una comunitat amb un substrat compartit (un mínim comú bàsic) de valors, normes, actituds, pautes de comportament i coneixements.

El model tradicional ha estat el que reconeixia que bàsicament, la socialització es feia des dels adults als més joves. És el model que explicava Durkheim com a definició de l'educació. Això no obstant, a l'actualitat, a les nostres societats complexes, el model és profiguratiu¹, ja que intervenen o haurien d'intervenir -en una relació d'interdependència positiva- tant els joves, com les persones adultes i la gent gran.

Per tot això, quan ens situem al context ciutadà, al context de la comunitat, podem afirmar que aquesta educa. La ciutat és educadora i ens podem plantejar dissenyar un projecte educatiu de ciutat.

El PEC és el document marc que ha de permetre construir, de forma participativa i comunitària, un canvi cultural que situï l'educació en el cor del projecte municipal, social i personal, des de la visió de la Ciutat Educadora. Ha de ser una eina útil per compartir i integrar els valors educatius entre la ciutadania i tots els sectors socials. El PEC és un document obert i viu, que s'ha d'anar adaptant als canvis de la societat, una porta d'entrada a la transformació social. Representa un punt en comú en relació a la resta de plans municipals perquè comparteix amb ells la manera d'entendre l'acció municipal.

Per tant, aquest PEC articula la reflexió i l'acció sobre l'educació a la ciutat de Lleida i genera noves fórmules de present i de futur per fer ciutadania, de forma que la socialització d'aquesta generi llaços de pertinença i inclusió i per tant, de participació, cohesió i convivència. Ha de generar també el compromís de la ciutadania amb el funcionament de la ciutat (el present i el futur), dels seus ciutadans i ciutadanes i de la humanitat en general, de qualsevol persona en particular.

En definitiva, aquest PEC és també un nou contracte social municipal, un nou contracte social inclusiu, intercultural i intergeneracional².

¹Molina-Luque, F. (2021). *El nuevo contrato social entre generaciones. Elogio de la Profiguración*. Madrid, Editorial La Catarata, p. 55-58.

²Molina-Luque, F. (2021). "(Re)pensem l'educació. Socialització profigurativa i l'Índex de Desenvolupament Socioeducatiu", a *L'educació, la clau del futur*. VIII Jornades per a l'excel·lència. Esterrí d'Àneu.